



CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă Ciumașu Ștefan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Primăriei și Consiliului municipal Chișinău, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Ungureanu Oleg, cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 23 ianuarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admite cererea de apel declarată de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, s-a modificat hotărârea instanței de fond, în partea cuantumului prejudiciului moral încasat, iar, în rest, s-a menținut hotărârea din 28 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

(Dosarul nr. 2ra-623/24

Nr. PIGD 2-23045646-01-2ra-16052024)

Stabilirea eronată de către instanțele ierarhic inferioare a cuantumului prejudiciului moral, încasat în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Au examinat anterior cauza judecătorești:

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Irina Țonov)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Pahopol, Ru. Pulbere, D. Dulghieru)

19 decembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursului declarat de Ministerul Justiției al RM,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din
Stela Procopciuc, *Președinte*,
Ion Munteanu,
Gheorghe Stratulat, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 28 martie 2023 Ciumașu Ștefan a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, Primăriei și Consiliului mun. Chișinău, cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea cererii reclamantul indică că conform hotărârii irevocabile din 23 martie 2009 a Curții de Apel Chișinău, nr.3-138/09, Consiliul mun. Chișinău a fost obligat să acorde reclamantului Ciumașu Ștefan, ca participant la războiul din Afganistan și familiei acestuia compusă din 3 persoane, locuință conform normelor prevăzute de Codul Locativ al RM.

3. A mai invocat că la 19 iunie 2009, titlul executoriu eliberat în baza deciziei irevocabile din 23 martie 2009 a Curții de Apel Chișinău, nr.3-138/09, a fost primit spre executare de către executorul judecătoresc al Oficiului Centru al DE - Ungureanu Oleg, iar prin încheierea nr. 12933/09 din 13 septembrie 2010, s-a aplicat sechestrul pe apartamentul nr. XX din str. XXX XXXX nr. X/X, mun. Chișinău, care a fost menținută prin decizia irevocabilă din 15 martie 2011 a Curții de Apel Chișinău nr. 2r-381/11.

4. Cu toate acestea, a susținut reclamantul că Primăria mun. Chișinău s-a opus executării hotărârii judecătorești irevocabile, motiv pentru care la 20 martie 2012 reclamanții s-au adresat cu cerere privind eliberarea bonului de repartiție pentru instalarea în apartamentul sechestrat, însă prin răspunsul nr. C712/12 din 05 iunie 2012, au fost informați că această problemă urmează a fi examinată de către o comisie de lucru, care încă nu a fost constituită.

5. Ulterior, procedura de executare a fost strămutată la executorul judecătoresc Talmaci Roman, iar mai apoi la executorul judecătoresc Boțan George, care a întreprins mai multe măsuri cu privire la asigurarea executării documentului executoriu, deci a reușit să obțină acordul Primarului General, Chirtoacă Dorin privind soluționarea litigiului pe cale amiabilă și în acest temei au fost întocmite câteva proiecte de tranzații de împăcare, prin care debitorul se angaja să achite reclamanților echivalentul în bani a unui apartament cu două odăi.

6. A menționat reclamantul că în acea perioadă au fost încheiate și executate peste 80 de tranzații de împăcare de acest gen, cu diferiți creditori, însă, din motive necunoscute, în cazul reclamantului această procedură nu a fost dusă la

bun sfârșit. Astfel, pe parcursul a 11 ani, hotărârea judecătorească irevocabilă nu a fost executată, iar reclamantii sunt nevoiți să locuiască până în prezent în condiții indecente în fostul cămin al Institutului Național de Educație Fizică și Sport. Acest fapt provoacă reclamantului grave prejudicii morale, întrucât el nu poate beneficia de garanțiile acordate printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă, fapt care este cu atât mai stresant, cu cât copiii au crescut și au devenit majori, dar sunt nevoiți să locuiască în condiții lipsite de minimă intimitate și confort.

7. A considerat reclamantul că prin aceasta se încalcă continuu drepturile sale și a membrilor familiei sale, garantate de art. 6 al Convenției pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale și art. 1, Protocolul 1 la Convenție. În acest context CtEDO, în jurisprudența sa constantă, a subliniat că executarea unei hotărâri sau decizii, indiferent de instanță, trebuie să fie considerată ca făcând parte integrantă din „proces”, în sensul art. 6 din Convenție (cauza Homsby vs. Grecia, hotărârea din 19 martie 1997, § 40). Omisiunea autorităților de a se conforma într-un termen rezonabil unei decizii definitive, poate determina încălcarea art. 6 §1 din Convenție, mai ales atunci când obligația de a solicita executarea deciziei în cauză aparține unei autorități administrative (cauza Acatrinei vs. România, nr. 7114/02, §40).

8. Or, autoritățile responsabile nu au prezentat nici un argument de natură să justifice tergiversarea executării hotărârii definitive favorabile reclamantului, de aceea această întârziere, care la momentul înaintării cererii de chemare în judecată depășește 11 ani, le este imputabilă.

9. Din considerentele menționate supra, reclamantul a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile și, pe cale de consecință, încălcarea art. 6, paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și art. 1 din Protocolul 1, adițional la Convenție, precum și repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare.

10. Or, în pofida existenței unei hotărâri judecătorești, autoritatea publică locală și până în prezent în mod categoric și sub orice formă refuză să execute hotărârea din 23 martie 2009 a Curții de Apel Chișinău, nr.3-138/09, fapt prin care în continuu se încalcă drepturile reclamantului, recunoscute și garantate prin lege.

11. Drept urmare, reclamantul a solicitat admiterea cererii de chemare în judecată, constatarea încălcării dreptului subiectiv al reclamantului Ciumașu Ștefan la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 23 martie 2009 a Curții de Apel Chișinău, nr.3-138/2009, încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Ciumașu Ștefan prejudiciul moral cauzat ca urmare a încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile în mărime de 40 000,00 de lei, precum și compensarea cheltuielilor de asistență juridică, suportate în prezentul proces civil.

INCIDENTE DE PROCEDURĂ ÎN INSTANȚA DE FOND

12. Prin încheierea din 05 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a atras în proces executorul judecătoresc Ungureanu Oleg în calitate de intervenient accesoriu, cu toate drepturile și obligațiile procedurale ale părții care se vor alătura în procesul civil, intentat la cererea de chemare în judecată înaintată de Ciumașu Ștefan împotriva Ministerului Justiției al RM, Primăria și Consiliul mun. Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil, încasarea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

13. Prin hotărârea din 28 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de Ciumașu Ștefan. S-a constatat încălcarea dreptului subiectiv al reclamantului la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 23 martie 2009 a Curții de Apel Chișinău, nr.3-138/2009, în perioada ulterioară constatării încălcării acestui drept prin hotărârea din 25 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, nr.2-4379/2021, și anume în perioada de la 26 februarie 2021 până la 28 iunie 2023. S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Ciumașu Ștefan suma de 40 000,00 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat ca urmare a încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile în perioada de la 26 februarie 2021 până la 28 iunie 2023 și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2 500,00 de lei.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

14. La 11 iulie 2023, Ministerul Justiției al RM a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 28 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d.145), iar, la 24 octombrie 2024, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Chișinău a depus motivarea apelului, prin care a solicitat admiterea apelului, cu titlu principal casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă acțiunea, iar cu titlu secundar a solicitat modificarea hotărârii primei instanțe, în sensul diminuării sumelor dispuse spre încasare corespunzător sumelor acordate în cauze similare de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului și de către instanțele judecătorești naționale.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

15. Prin decizia din 23 ianuarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis cererea de apel declarată de Ministerul Justiției al RM. S-a modificat hotărârea din 28 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea cuantumului prejudiciului moral încasat și în această parte s-a emis o nouă hotărâre prin care, s-a micșorat suma prejudiciului moral încasat de la Ministerului Justiției al RM în beneficiul reclamantului Ciumașu Ștefan de la 40 000,00 de lei la 20 000,00 de lei. În rest, s-a menținut hotărârea din 28 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

16. La 16 mai 2024, Ministerul Justiției al RM, a declarat recurs împotriva deciziei din 23 ianuarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii din 28 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii ca neîntemeiată, or, modificarea deciziei instanței și/sau a hotărârii primei instanțe, în sensul diminuării sumelor dispuse spre încasare corespunzător sumelor acordate în cauze similare de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului și de către instanțele judecătorești naționale.

17. În motivarea recursului a indicat motivele de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar menționând că decizia instanței o consideră neîntemeiată și bazată pe aplicarea incorectă a circumstanțelor cauzei și pe interpretarea eronată a normelor de drept materiale și procedurale, ceea ce, în temeiul art.432 alin.(2) din Codul de procedură civilă, servește drept temei de declarare a recursului.

17.1. A invocat că atât instanța de apel cât și prima instanță au desconsiderat importanța probelor prezentate de partea pârîtă/apelantă, iar decizia contestată este dictată de concluzii nemotivate și arbitrare, or, motivarea este un element esențial al hotărârii judecătorești, o puternică garanție a imparțialității judecătorului și a calității actului de justiție, o condiție a procesului echitabil, exigență a prevederilor art.236 din Codul de procedură civilă, aplicabil conform art.6 alin.(1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

17.2. A mai susținut că instanța de fond și instanța de apel, prin memoriul hotărârilor sale, nu oferă putere de convingere, or, aceasta trebuia temeinic motivată și să cuprindă raționamentul logico-juridic al magistratului care pronunță hotărârea. Iar, nemotivarea hotărârii, în concluzie, atrage anularea acesteia, astfel încât hotărârea ulterioară să fie una legală și să cuprindă toate aspectele prevăzute de Codul de procedură civilă al RM.

17.3. În această ordine de idei, a considerat că faptele relatate generează casarea deciziei recurate, or, soluția adoptată de instanța de judecată, prin decizia contestată, nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

17.4. Subsecvent a mai menționat că decizia din 23 ianuarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, este una neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate, arbitrară, emisă cu încălcarea normelor de drept material, procedural, fiind aplicate și interpretate eronat, concluziile, expuse în hotărâre, sînt în contradicție cu circumstanțele cauzei, cu probele, și fără a fi motivate, or,

motivarea este o puternică garanție a imparțialității și a calității actului de justiție, obligativitatea motivării fiind o condiție a procesului echitabil, exigență a art.6 alin. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

17.5. Totodată a invocat că pentru a pretinde în special la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului pretins a fi încălcat în speță, reclamantul în cererea de chemare în judecată urma să dovedească prejudiciul moral sub aspectul existenței (care suferințe fizice sau psihice) și prin care probe, se confirmă argumentele invocate de acesta (art.117-119 din Codul de procedură civilă), or, nerespectarea principiului probațiunii statuat la art.118 din Codul de procedură civilă, va constitui o încălcare flagrantă a prevederilor art.6 a CEDO.

17.6. În concluzie, a susținut că faptele relatate generează casarea deciziei recurate, or, menținerea acesteia în condițiile enunțate, ar constitui pentru organul care reprezintă statul Ministerul Justiției o îngrădire a posibilității de a-și valorifica drepturile procedurale conform normelor în vigoare, care sunt garantate și de Convenția Europeană a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului. Asemenea decizii ar putea genera o practică vicioasă cu declanșarea mecanismului de condamnări a RM la CEDO.

18. La 14 iunie 2024, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei terestre, a expediat în adresa intimaților, precum și intervenientului accesoriu executorul judecătoresc Ungureanu Oleg, copia recursului declarat de Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 23 ianuarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de expediere anexată la materialele dosarului (f.d.155).

19. La 04 octombrie 2024, prin intermediul poștei electronice (f.d.216), Primăria și Consiliul mun. Chișinău au depus referința prin care au solicitat admiterea recursului declarat de Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 23 ianuarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, emiterea unei noi decizii prin care să fie casată decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe ca fiind neîntemeiată cu respingerea pretențiilor reclamantului (f.d.217/221).

20. Ciumașu Ștefan și executorul judecătoresc Ungureanu Oleg, deși, au recepționat copia recursului, fapt confirmat prin avizele de recepție anexate la materialele cauzei (f.d.213; 215), aceștia nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referințe, prin care să-și expună opinia referitor la recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 23 ianuarie 2024 a Curții de Apel Chișinău.

TERMENUL DE DECLARARE A RECURSULUI

21. Art. 434 alin.(1) – (2) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, reglementează că:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

22. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 23 ianuarie 2024 (f.d.134).

23. Totodată, potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc nr.2336 (f.d.199), rezultă că, la 05 aprilie 2024, Curtea de Apel Chișinău a expediat prin intermediul oficiului poștal, în adresa participanților la proces copia deciziei integrale din 23 ianuarie 2024, însă, date privind recepționarea acesteia la materialele cauzei nu se regăsesc.

24. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, la 16 mai 2024, se consideră depus în termenul stabilit de lege.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

25. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

26. În conjunctura enunțată, și având în vedere că, recursul a fost depus la 16 mai 2024, adică după intrarea în vigoare a modificărilor operate în Codul de procedură civilă, acesta va fi examinată prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023.

27. Art. 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel.”

28. Art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă, prevede că:

„Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

29. Art. 442 din Codul de procedură civilă, reglementează că:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragerea în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.

(2) În recurs nu pot fi administrate noi probe, cu excepția celor care dovedesc cheltuielile de judecată și despăgubirile menționate la art. 372 alin. (3). Aprecierea probelor dată de prima instanță și de instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeinic art. 432 alin. (1) lit. e) sau în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudicare. La examinarea recursului, prevederile art. 372 se aplică în mod corespunzător.

(3) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs”.

30. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 432 alin. (1) lit. e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

31. Art. 445 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: e) să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe.”

32. Art. 373 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare la momentul judecării cauzei în apel):

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.”

33. Art. 20 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova:

„Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.”

34. Art. 120 din Constituția Republicii Moldova:

„Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.”

35. Art. 2 din Legea alin. (1)-(4), (6) și (7) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011:

„(1) Orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

(2) Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

(3) Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

(4) Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

(6) Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

(7) Organul care reprezintă statul în instanță de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.”

36. Art. 4 alin. (1)-(3) și (5) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011:

„(1) Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

(2) Instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

(3) Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris și va conține: numele și prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorității implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești; date despre acțiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare și motivarea acestora; date despre acțiunile procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil.

(5) Categoriile de litigii menționate se examinează în instanță de judecată în conformitate cu normele legislației procesuale civile, ținându-se cont de particularitățile prevăzute de prezenta lege.”

37. Art. 2036 alin. (1)-(5) din Codul civil:

„(1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

(2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

(3) Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea,

aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

(4) Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate doar când aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat și persoana vătămată astfel va putea obține o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit.

(5) Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale poate fi cesionat numai în cazul în care a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărâre judecătorească definitivă.”

38. Art. 2037 alin. (1)-(3) din Codul civil:

„(1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

(2) Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

(3) La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.”

39. Art. 70 alin. (1) din Codul de executare:

„Documentul executoriu va fi executat în termenul indicat în el sau, în cazul în care nu este indicat, într-un termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sunt: complexitatea procedurii de executare, comportamentul participanților la procedura de executare, interesul creditorului și conduita executorului judecătoresc.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

40. Inițial, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că reținând prevederile art. 444 din Codul de procedură civilă, enunțat la punctul 30, a decis examinarea cererilor de recurs fără înștiințarea participanților la proces, cu plasarea datei ședinței pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, fiind inoportună invitarea părților, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs precum și în referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței examinarea acestuia.

41. Studiind materialele dosarului, verificând legalitatea actului de dispoziție contestat în limitele controlului judiciar, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecății, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea perioadei pentru care s-a constatat încălcat dreptul reclamantului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile, precum și în partea quantumului prejudiciului moral, cu emiterea unei hotărâri noi în partea casată.

42. Având în vedere că, în sistemul legislației procesuale, instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestuia în sensul formulat prin acțiune, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate.

43. Curtea Europeană a reiterat că efectul articolului 6 § 1 este, inter alia, de a impune unei instanțe obligația de a efectua o examinare adecvată a argumentelor și probelor aduse de către părți (a se vedea *Perez v. France* [GC], nr. 47287/99, § 80, ECHR 2004-1). O parte indispensabilă a acestei obligații a instanțelor judecătorești este datoria lor de a-și motiva hotărârile (a se vedea, printre altele, *Hirvisaari v. Finland*, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001).

44. După cum denotă actele cauzei, Ciumașu Ștefan înaintând prezenta acțiune împotriva Ministerului Justiției al RM, Primăriei și Consiliului mun. Chișinău a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile nr. 3-138/2009 începând cu data de 26 februarie 2021 până la data examinării prezentei acțiuni de către instanța de fond și repararea prejudiciului moral în mărime de 40 000,00 de lei.

45. Ulterior, prin încheierea din 05 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a atras în proces executorul judecătoresc Ungureanu Oleg în calitate de intervenient accesoriu, cu toate drepturile și obligațiile procedurale ale părții care se vor alătura în procesul civil, intentat la cererea de chemare în judecată înaintată de Ciumașu Ștefan împotriva Ministerului Justiției al RM, Primăria și Consiliul mun. Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil, încasarea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d.113, vol.I).

46. Judecătoria Chișinău, sediul Centru, fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prin hotărârea din 28 iunie 2023, a admis cererea de chemare în judecată înaintată de Ciumașu Ștefan. A constatat încălcarea dreptului subiectiv al reclamantului la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 23 martie 2009 a Curții de Apel Chișinău, nr.3-138/2009, în perioada ulterioară constatării încălcării acestui drept prin hotărârea din 25 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, nr.2-4379/2021, și anume în perioada de la 26 februarie 2021 până la 28 iunie 2023. A încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Ciumașu Ștefan suma de 40 000,00 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat ca urmare a încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile în perioada de la 26 februarie 2021 până la 28 iunie 2023 și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2 500,00 de lei (f.d.133; 147/161, vol.I).

47. Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii prime instanțe Curtea de apel, prin decizia din 23 ianuarie 2024 a admis cererea de apel declarată de Ministerul Justiției al RM. A modificat hotărârea din 28 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea cuantumului prejudiciului moral

încasat și în această parte a emis o nouă hotărâre prin care, a micșorat suma prejudiciului moral încasat de la Ministerului Justiției al RM în beneficiul reclamantului Ciumașu Ștefan de la 40 000,00 de lei la 20 000,00 de lei. În rest, a menținut hotărârea din 28 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 134; 135/143, vol.I).

48. Pentru a decide astfel, instanța de apel analizând situația de fapt din cauza dată, în raport cu probele anexate la dosar, a concluzionat că este întemeiată cererea de apel declarată de Ministerul Justiției al RM, motiv din care urmează a fi admisă cu modificarea hotărârii din 28 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea pretențiilor admise.

49. În continuare, analizând prevederile art. 1 alin. (2), art. 4 alin. (1), art. 8 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, a concluzionat că din cuprinsul normelor precitate rezultă că orice persoană poate pretinde la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, dacă se constată o asemenea încălcare.

50. La fel, instanța de apel a notat că din materialele dosarului s-a stabilit cu certitudine că cererea depusă de către Ciumașu Ștefan cuprinde cadrul legal de adresare în instanța de judecată și obiectul litigiului dedus judecății constituie raporturile juridice rezultate din încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, guvernate de prevederile Legii nr.87 din 21 aprilie 2011.

51. Subsecvent, instanța de apel a reținut că potrivit explicațiilor reprezentantului Ministerului Justiției al RM și materialelor cercetate, inclusiv scrisorile anexate la cererea de chemare în judecată, a reținut că neexecutarea hotărârii de judecată de către Consiliul municipal Chișinău se datorează lipsei spațiului locativ în municipiul Chișinău și lipsei mijloacelor financiare pentru construirea spațiilor locative.

52. Respectiv, instanța de apel a concluzionat că afirmația pârâtului și debitorului procedurii de executare precum că hotărârea de judecată nu poate fi executată din lipsă de bani ori din lipsă de spațiu locativ, este contrară legii de aceea nu poate fi acceptată. La adoptarea oricărui act normativ, în speță legea care a stat la baza emiterii hotărârii de judecată în folosul reclamantului, autoritățile publice, asigură executarea acestor legi. Toate actele normative au acoperire financiară, ori cel puțin trebuie să fie asigurată executarea oricărei legi emise de autoritatea legislativă, altminteri care ar fi raționamentul adoptării, modificării, abrogării legilor de către legislativ în situația în care executivul nu le-ar fi executat. Or, care ar fi raționamentul neaplicării de către instanțele de judecată a legii în vigoare motivând prin lipsa de asigurare financiară.

53. În această ordine de idei, instanța de apel a relevat că neexecutarea hotărârii de judecată de către Consiliul municipal și Primăria Chișinău se încadrează în conținutul art.6 CEDO și art.2 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

54. Reieșind din cele menționate, instanța de apel a conchis că instanța de fond corect a constatat încălcarea dreptului reclamantului Ciumașu Ștefan la executarea în termen rezonabil a deciziei irevocabile din 23 martie 2009 a Curții de Apel Chișinău, nr.3-138/09, or, în cadrul examinării cauzei s-a stabilit cu certitudine că documentul executoriu emis în baza hotărârii sus menționate, a fost depus spre executare, fiind intentată procedura de executare, însă documentul executoriu a rămas neexecutat până în prezent, în pofida existenței hotărârilor judecătorești anterioare care au stabilit încălcarea executării cauzei în termen rezonabil.

55. În acest context, instanța de apel a considerat necesar de a menționa faptul că neexecutarea hotărârii judecătorești privind acordarea spațiului locativ lui Ciumașu Ștefan, a reprezentat privarea acestuia de a beneficia de drepturile sale recunoscute prin actele judecătorești irevocabile, astfel fiind încălcat dreptul la executare în termen rezonabil a hotărârii.

56. Astfel, instanța de apel a notat că în cazul dedus judecării s-a stabilit cu certitudine că încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești a avut loc din motive ce nu-i pot fi imputate reclamantului, acesta nu a împiedicat în niciun fel punerea în executare a hotărârii, nu a zădărnicit acțiuni din procedura de executare și nici nu a refuzat executarea.

57. Suplimentar, instanța de apel a considerat necesar de a evoca prevederile art. 70 alin. (1) din Codul de executare, conform cărora documentul executoriu va fi executat în termenul indicat în el sau, în cazul în care nu este indicat, într-un termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sînt: complexitatea procedurii de executare, comportamentul participanților la procedura de executare, interesul creditorului și conduita executorului judecătoresc.

58. Prin urmare, instanța de apel analizând situația de fapt în prezenta cauză, în raport cu înscrisurile anexate la dosar, coroborate cu normele de drept material pertinente cauzei, a concluzionat că este întemeiată concluzia primei instanțe, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Ciumașu Ștefan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Ungureanu Oleg.

59. Cu referire la argumentul apelantului Ministerul Justiției al RM privind lipsa de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, instanța de apel a considerat necesar de a nota faptul că Republica Moldova, aderând la CEDO și reglementând în legislația națională că sarcina procedurilor

judiciare constă în judecarea justă și în termen rezonabil a cauzei și-a asumat obligația pozitivă de a asigura respectarea acestui drept al părților în proces.

60. Din aceste considerente, instanța de apel a notat că se impune concluzia că Ministerul Justiției al RM nu și-a executat obligația de probațiune privind lipsa de încălcare a dreptului la executarea în termen rezonabil a cauzei și respectiv, Instanța de apel apreciază ca fiind întemeiat raționamentul primei instanțe precum că reclamantul Ciumașu Ștefan, dispune de toate temeiurile legale pentru a solicita despăgubiri materiale și morale și a cheltuielilor de asistență juridică în temeiul Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

61. Instanța de apel precizează că despăgubirea acordată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințe psihice sau fizice. Deci, prin natura lor, daunele morale nu pot fi adaptate la calcule exacte. Astfel, dacă se stabilește existența unor astfel de daune, și în cazul în care se consideră că este necesară o compensație bănească, se va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerare standardele care decurg din jurisprudența CEDO.

62. În continuare instanța de apel analizând prevederile art.2 alin.(6), art. 5 alin.(1) și (2) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011, a reținut că la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată poate decide că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

63. În acest context, instanța de apel a reținut că potrivit materialului probator anexat la actele cauzei se denotă incontestabil faptul că reclamantului Ciumașu Ștefan i-au fost cauzate suferințele psihice care se manifestă prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii de judecată irevocabilă, fiind în imposibilitate de a beneficia de spațiul locativ ce i se cuvine.

64. La fel, instanța de apel având în vedere, în principal, criteriile referitoare la consecințele suferite pe plan psihic, gravitatea și caracterul acestora, sentimentul de afectare a personalității morale și altele, constată cu certitudine că reclamantului i-au fost cauzate suferințe psihice în pe perioada executării hotărârii judecătorești irevocabile, a conchis că prima instanță just a ajuns la concluzia admiterii pretențiilor cu privire la acordarea spațiului locativ.

65. Respectiv, reieșind din suferințele atât fizice cât și psihice suportate de reclamantul Ciumașu Ștefan, instanța de apel a considerat oportun de a micșora suma încasată cu titlu de prejudiciu moral în beneficiul lui Ciumașu Ștefan de la 40000,00 de lei la 20000,00 de lei, sumă care în cazul de față, poate fi considerată drept o compensație echitabilă și suficientă pentru sentimentele de frustrare suferite de reclamant.

66. Suplimentar, instanța de apel a notat că, la caz, suma compensării prejudiciului moral încasată de instanța de fond în mărime de 40 000,00 de lei este una exagerată, reieșind din criteriul echității, având în vedere că prin hotărârea din 25 iunie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, instanța de judecată a constatat încălcarea dreptului lui Ciumașu Ștefan la executarea în termen rezonabil a deciziei din 23 martie 2009 a Curții de Apel Chișinău, nr.3-138/09, și s-a compensat prejudiciului moral în sumă de 20 000,00 de lei.

67. Reieșind din aceste considerente, instanța de apel a considerat întemeiate cererea de apel depusă de Ministerul Justiției al RM și care urmează a fi admisă cu modificarea hotărârii în partea ce ține de încasarea prejudiciului moral.

68. Cu referire la pretenția privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică suportate de reclamant, instanța de apel a conchis că instanța de fond întemeiat a admis această cerință, și a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul reclamantului Ciumașu Ștefan suma de 2 500,00 de lei pentru asistență juridică, care este una rezonabilă ca mărime, or, potrivit bonului de plată anexat la dosar (f.d.116) la data de 29 mai 2023 reclamantul Ciumașu Ștefan a achitat pentru asistența juridică calificată acordată de către avocatul Zgherea Victoria în prezenta cauză civilă suma de 2 500,00 de lei.

69. Examinând cauza în recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanțele de judecată ierarhic inferioare, au stabilit corect raportul juridic litigios, au identificat corect normele ce-l guvernează și au stabilit corect natura drepturilor încălcate. Însă, la stabilirea cuantumului sumei ce urmează a fi încasată cu titlu de reparare a prejudiciului moral pentru încălcarea drepturilor reclamantului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, nu s-a ținut cont de jurisprudența constantă națională pe marginea acestei categorii de litigii, precum și de criteriile de determinare a mărimii compensației pentru prejudiciul moral cauzat.

70. Întru soluționarea corectă a litigiului ce ține de repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanțele de judecată naționale trebuie să aibă în vedere caracterul rezonabil al duratei unei procedurii în temeiul art. 6 § 1 din Convenție, ce se apreciază cu ajutorul criteriilor consacrate de jurisprudența CtEDO cum sunt: complexitatea cauzei, comportamentul autorităților competente și al părților și miza pentru partea interesată.

71. La aprecierea termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești urmează a fi luate în considerare anumite criterii de apreciere: complexitatea cauzei; se apreciază de asemenea după caz și individual; comportamentul părților, care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților. Se va aprecia bona/mala fides a tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate; etc. miza (interesul) pentru reclamant relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil.

72. Inițial, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecății.

73. Cercetând starea de fapt în baza materialelor și lucrărilor dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că prin hotărârea irevocabilă din 23 martie 2009 a Curții de Apel Chișinău, nr.3-138/09, Consiliul mun. Chișinău a fost obligat să acorde reclamantului Ciumașu Ștefan, ca participant la războiul din Afganistan și familiei acestuia compusă din 3 persoane, locuință conform normelor prevăzute de Codul Locativ (f.d.5, vol.I).

74. La 19 iunie 2009, titlul executoriu eliberat în baza hotărârii irevocabile din 23 martie 2009 a Curții de Apel Chișinău, nr.3-138/09, a fost primit spre executare de către executorul judecătoresc al Oficiului Centru al DE - Ungureanu Oleg.

75. La fel, din materialele cauzei cât și din informația publică, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, anterior, reclamantul a inițiat alte procese de judecată în temeiul Legii nr. 87/2011, privind constatarea încălcării termenului rezonabil la executarea hotărârii irevocabile din 23 martie 2009 a Curții de Apel Chișinău, nr.3-138/09.

76. Astfel, prin [hotărârea din 25 aprilie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău](#), s-a admis cerințele înaintate de Ciumașu Ștefan și Ciumașu Ana împotriva Ministerul Justiției al RM, intervenienți accesorii Primăria Chișinău, Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Ungureanu Oleg, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și încasarea prejudiciului moral, însă, [prin decizia din 19 august 2013 a Curții de Apel Chișinău](#), s-a admis cererea de apel declarată de Ministerul Justiției al RM. S-a modificat hotărârea din 25 aprilie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată declarată de Ciumașu Ștefan și Ciumașu Ana către Ministerul Justiției al RM, intervenienți accesorii Primăria Chișinău, Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Ungureanu Oleg, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și încasarea prejudiciului moral, în partea încasării prejudiciului moral cu micșorarea cuantumului prejudiciului moral de la 4000,00 de euro la 1000,00 de euro. În rest, hotărârea s-a menținut.

77. La fel, se reține din informația publică că ulterior, [prin hotărârea din 25 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru](#), s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Zgherea Victoria, reprezentantul reclamantilor Ciumașu Ștefan, Ciumașu Ana, Ciumașu Eugenia, Ciumașu Galina. S-a constatat încălcarea dreptului lui Ciumașu Ștefan la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 23 martie 2009 a Curții de Apel Chișinău nr.3-138/09. S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Ciumașu Ștefan, prejudiciul moral în mărime de 20 000,00 de lei. În rest, cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Zgherea

Victoria, reprezentantul reclamanților Ciumașu Ștefan, Ciumașu Ana, Ciumașu Eugenia, Ciumașu Galina, s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

78. Potrivit raportului prezentat de către executorul judecătoresc Ungureanu Oleg, se reține că în perioada 26 februarie 2021 și până la data de 28 iunie 2023, că de către executor au fost întreprinse acțiunii în scopul executării documentului executoriu și anume la 10 august 2021, acesta a expediat repetat citație în adresa debitorului prin care a obligat Primarul mun. Chișinău și creditorul Ciumașu Ștefan de a se prezenta la sediul biroului executorului judecătoresc pentru data de 24 august 2021, ora 10.30 (f.d. vol.54, vol.I).

79. Prin răspunsul Nr.03-118/5298 din 26 august 2021, Primarul General al municipiului Chișinău, a comunicat că la 17 mai 2021 Primăria mun. Chișinău s-a adresat cu demersul nr. 06-113/209 către Ministerul Finanțelor al RM, cu solicitarea de a aloca din bugetul de Stat mijloace financiare pentru procurarea sau construcția spațiului locativ în vederea executării hotărârilor de judecată devenite definitive și irevocabile, prin care autoritățile administrației publice locale ale municipiului Chișinău sunt obligate să asigure cu spațiu locativ diverse categorii de persoane (f.d. 52/23, vol.I), iar, prin răspunsul nr. 09/1-09/170 din 01 iunie 2021, Ministerul Finanțelor al RM a informat Primăria mun. Chișinău despre faptul că la indicația Prim-ministrului interimar, dlui Valeriu CIOCOI nr.21-06-67-1993 din 18 martie 2021, ținând cont de funcțiile de coordonare și promovare a politicii locative a statului, atribuite Ministerului Economiei și Infrastructurii, acesta va prezenta propuneri optime privind măsurile care urmează să fie înregistrate în scopul executării hotărârilor judecătorești cu privire la asigurarea unor categorii de cetățeni cu locuințe, neexecutate până în prezent de către Consiliul Municipal Chișinău.

80. Așadar, în contextul celor enunțate, instanța de recurs constată cu certitudine că până la momentul actual documentul executoriu nr.3-138/09 din 23 martie 2009 emis în baza hotărârii Curții de Apel Chișinău cu privire la obligarea Consiliul mun. Chișinău să emită actul administrativ privind acordarea lui Ciumașu Ștefan locuință în formă de apartament în conformitate cu normele stabilite de legislația locativă în vigoare.

81. Reținând împrejurările expuse, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, la caz neexecutarea hotărârii din 23 martie 2009 a Curții de Apel Chișinău revine autorității publice locale – Primăria și Consiliul municipal Chișinău, care nu au întreprins toate măsurile necesare în vederea asigurării executării integrale a hotărârii judecătorești irevocabile, ca urmare, reclamantul nu a beneficiat de succesul obținut în urma examinării litigiului, fapt ce denotă că hotărârea adoptată în favoarea ultimului, a rămas neexecută o perioadă considerabilă de timp.

82. Prin urmare, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, durata considerabilă a neexecutării hotărârii judecătorești, natura dreptului încălcat, miza pentru reclamant și efectele asupra vieții acestuia, dar și relevanța jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și standardele de proporționalitate, Completul de judecată

al Curții Supreme de Justiție apreciază că suma de 20 000,00 de lei de instanța de apel depășește limitele rezonabilului, fiind necesară reducerea acesteia la suma de 10 000,00 de lei, corespunzătoare duratei reale a încălcării și criteriilor desprinse din jurisprudența recentă a Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza *Apostol c. Republicii Moldova* (hotărârea din 13 noiembrie 2025, cererea nr. 56305/16), în care persoana a fost despăgubită la nivel național, primind, în cadrul procedurilor de reparare a prejudiciului, suma de 15 000,00 de lei (aprox. 705,00 EUR) pentru perioada de neexecutare cuprinsă între 22 decembrie 2010 și 07 iulie 2015. Iar, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că până la moment hotărârea judecătorească nu a fost executată și a acordat despăgubiri suplimentare de 900,00 EUR. Astfel, pentru perioada de neexecutare cuprinsă între decembrie 2010 – noiembrie 2025, *Apostol* a fost despăgubit cu aprox. 1 605,00 EUR pentru prejudiciul moral cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești.

83. Iar, în cauza *Timofti-Rusanovscaia c. Republicii Moldova* (setul nr. 1), persoana a fost despăgubită la nivel național, primind, în cadrul procedurilor de reparare a prejudiciului, suma de 40 000,00 de lei (aprox. 1 860 EUR) pentru perioada de neexecutare cuprinsă între 04 februarie 2008 și 10 februarie 2017.

84. Totodată, este de observat că mărimea compensației dispuse spre încasare de către *Ciumașu Ștefan* cu titlu de reparare a prejudiciului moral în sumă de 20 000,00 de lei, este una excesivă, motiv din care nu poate fi satisfăcută integral, deoarece după cum s-a menționat, prin prisma Convenției CEDO, cuantumul despăgubirii trebuie astfel stabilit, încât acesta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie venituri nejustificate pentru victimele daunelor. Or, reieșind din faptul că anterior *Ciumașu Ștefan* a beneficiat de despăgubiri în temeiul Legii Nr.87/2011, în sumă de 1000,00 Euro, prin decizia din 19 august 2013 a Curții de Apel Chișinău, iar, prin hotărârea din 25 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, suma de 20 000,00 de lei, respectiv, suma de 10 000,00 de lei (echivalentul la 500,00 euro), este calificată ca o despăgubire echitabilă, reieșind din practica CtEDO enunțată la pct.83-84 din prezenta decizie, pentru perioade de timp similare privind neexecutarea hotărârii judecătorești.

85. Cu referire la pretenția privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică suportate de reclamant, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție analizând prevederile art. 96 alin. (1) și alin (1¹) din Codul de procedură civilă, în coraport cu înscrisurile probatorii anexate la materialele cauzei, conchide că instanța de apel a corect a concluzionat că instanța de fond întemeiat a admis această cerință, și a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul reclamantului *Ciumașu Ștefan* suma de 2 500,00 de lei pentru asistență juridică, or, potrivit bonului de plată anexat la dosar (f.d.116, vol.I), la 29 mai 2023 *Ciumașu Ștefan* a achitat pentru asistența juridică calificată acordată de către avocatul *Zgherea Victoria*, în baza mandatului seria MA nr.1863889 din 20 februarie 2023 (f.d.2, vol.I), în prezenta cauză civilă suma de 2 500,00 de lei.

86. Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție de a admite recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, cu modificarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, în partea cuantumului prejudiciului moral cauzat ca urmare a încălcării dreptului recurentului, Ciumașu Ștefan, la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

87. Ținând cont de cele expuse supra și în temeiul art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Admite recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Modifică decizia din 23 ianuarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă Ciumașu Ștefan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Primăriei și Consiliului municipal Chișinău, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Ungureanu Oleg, cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată, în partea ce ține de cuantumul sumei încasate cu titlu de reparare a prejudiciului moral, prin diminuarea sumei dispuse spre încasare de la 20 000,00 (douăzeci mii,00) de lei la suma de 10 000,00 (zece mii,00) de lei.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Gheorghe Stratulat